

Tekst toespraak

Lucas Bolsius, burgemeester van Amersfoort

Herdenking Keti Koti 30 juni 2026

Het raakt mij om hier voor jullie te mogen staan.

Als burgemeester, maar ook als vader, als Amersfoorter

De afgelopen decennia hebben mijn wereldbeeld drastisch doen veranderen.

De geschiedenis van Nederland zoals mij tijdens mijn schooljaren is voorgespiegeld, is totaal herschreven. Of moet ik zeggen; de enorme gaten beginnen zichtbaar te worden. We leven in de tijdsgeest waar we die gaten willen vullen en ook MOETEN vullen.

Ik werd van kindsaf onderwezen met een beperkt beeld van ons Koloniaal Slavernijverleden. Een beeld van een schijnbaar heldhaftig en ondernemend verleden waarin weliswaar wordt verteld dat zowel de WEST- als OOST Indische compagnie waren verbonden met slavernij, maar waar vele cruciale stemmen en perspectieven in ontbraken.

Dat zijn gaten in onze collectieve geschiedenis die extreme gevolgen hebben gehad en vandaag nog gevoeld worden.

Pieter is de naam van mijn oudste zoon, maar ook de naam van een kind dat in 1633 werd gedoopt in de St Joriskerk in Amersfoort. De naam Pieter werd hem niet door zijn ouders gegeven, want hij werd ergens in zuid-Amerika weggeroofd van zijn ouderlijk huis.

Hij was toen ongeveer zes jaar oud en werd met de koloniale aanduiding ‘indiaen’ opgeschreven in de bureaucratische handelingen. Hij werd gedoopt omdat hij geplaatst werd bij een Amersfoorts gezin.

Geplaatst door Pierre LeGrand, ooit een Fransman, maar die onder een andere naam lang in Amersfoort woonde. In de geschiedschrijving over Curaçao staat hij bekend als een van de aanvoerders bij de verovering van dat eiland in 1634 op de Spanjaarden. Ook zijn er veel sporen van zijn activiteiten in de slavenhandel.

Hij had Pieter onderweg naar Nederland ergens in Zuid Amerika gestolen, om zoals het lijkt, “cadeau” te doen. Het leven van Pierre LeGrand is uitgebreid gedocumenteerd. Er is in de geschiedschrijving niets terug te vinden over hoe het *Pieter* na zijn doop is verlopen.

Wat ook nergens is opgeschreven is, is hoe hij zich voelde om gestolen te worden en als een object bij een vreemd gezin te worden geplaatst.

Ook is niets terug te vinden over wie zijn ouders waren, of zijn opa en oma.

Ook niet over de invloed die zijn verdwijning had op zijn thuis.

Of het effect dat deze roof op hem had voor de duur van zijn leven.
Of hoe zijn echte naam ooit is geweest.
Enkel de bureaucratische handeling dat hij rond zijn zesde werd gedoopt in Amersfoort.

Een kind, Pieter, geroofd en in de geschiedenis verdwenen.
Je ziet: in Amersfoort, in een welgesteld huishouden, open en bloot en voor de kerk - de onmenselijkheid en perverse willekeur van slavernij en mensenhandel.

Hier heeft onze stad aan bijgedragen. Sommige gebouwen dragen hier letterlijk nog de sporen van

Door vele ontmoetingen in de afgelopen jaren heb ik gevoeld en gezien wat het gat aan kennis over de gevolgen van slavernij tot op de dag van vandaag betekent voor mensen, voor gezinnen en voor kinderen. Allemaal Amersfoorters.

Ik zie hoe het nog steeds ongelijke kansen in stand houdt. Hoe mensen zich moeten verhouden tot oneerlijke aannames en hoe wij, Amersfoorters nog steeds dezelfde samenleving toch fundamenteel anders ervaren.

Het ene kind kan moeiteloos en vanzelfsprekend alles uit het leven halen; de ander moet altijd extra moeite doen om interpretaties over afkomst, naam of huidskleur ongedaan te krijgen.

De pijn die slavernij heeft veroorzaakt, is daarom niet een afgesloten hoofdstuk uit het verleden. Het vergt een diepteinvestering in hoe we samen verder moeten.

Want het is pijn die nog dagelijks wordt gevoeld.

In 2023 beloofde ik u dat een onderzoek zou worden gestart naar de rol van het stadsbestuur van Amersfoort en diens bestuurders bij de handel van mensen uit het Afrikaans continent of de ontmenselijking van onze zwarte medemens. Op dat moment wisten we al dat er in onze stad (toen) is bijgedragen en verdiend aan slavernij. Op dat moment wisten we ook dat we nog te weinig wisten.

Het onderzoek, sporen naar het koloniale slavernijverleden, wordt op 10 juli uitgebracht.

Het zijn ruim 70 sporen, nagezocht door een onderzoeksteam. Het verhaal van de gestolen jongen Pieter is een van die sporen. Net als de verdiensten die bestuurders van deze stad hebben gehad met plantages, met handel, doordrenkt met slavernij. Met onmenselijk handelen, met het beroven van vrijheid uit naam van de economische winst.

De komende jaren zal er met meer onderzoek ongetwijfeld nóg meer in beeld komen.

Het is een ongemakkelijk boekwerk.
Het zijn ongemakkelijke conclusies.
Want in de basis van al dit handelen waren altijd *mensen* actief.

En het waren altijd *mensen* die de pijn moesten voelen. En mensen die de pijn uitdeelden. Mensen aan beide kanten die nu ook nazaten hebben.
(Mensen zoals u en ik)

De kennis van nu geeft ons de kans om de generatie te zijn die samen een nieuwe richting in wil slaan. We weten genoeg om te weten dat dit moet. We *willen* samen verder. En we *moeten* samen verder.

In 2023 heb ik u ook aangegeven dat excuses voor het Amersfoortse deel in het koloniale slavernijverleden voor de hand liggen.

Excuses is wat ik u daarom aanbied. Vragen om vergiffenis is wat ik u doe. Namens het stadsbestuur van Amersfoort.

Met de volle wetenschap dat wij nog een lange weg te gaan hebben. En dat de symboliek van enkel excuses er ons niet brengt!

Excuses om de gemankeerde kennis in onze samenleving te repareren.
Excuses die ons dwingen onder ogen te zien waar de onmenselijkheid ons gebracht heeft.
Excuses voor de ongelijkheid die vandaag de dag nog steeds ervaren wordt
Excuses voor de pijn en ongelijkheid.

Zodat kinderen na ons wél kunnen leven in een samenleving gelijkwaardig zonder racisme en discriminatie. En met een besef van de schade en de gevolgen van slavernij.

Kennis is het breekijzer
Om het verleden open te breken
En elkaar ruimte en de vrijheid te bieden
Waar we allemaal in gelijkheid van mogen genieten

Hand in hand komen we samen over dit kantelpunt.